

بررسی تأثیر روش تدریس پروژه محور بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه ششم شهرستان سقز

امید عبدی خوشینان

^۱ دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان شهید مدرس کردستان، ایران

چکیده

یادگیری فعال مسئله‌ای مهم در نظام تعلیم و تربیت، جایی که دانش‌آموزانی که یادگیری با استفاده از روش‌های فعال را دریافت می‌کنند عملکرد تحصیلی بهتری دارند و یادگیری خودشان نقش فعالی دارند در واقع روش تدریس فعال، روش تدریس فعال به روشی اطلاق می‌شود که در آن دانش‌آموزان در جریان آموزش نقش فعالی به عهده‌دارند و معلم نقش راهنما و هدایت‌کننده را ایفا می‌کند تعامل دوطرفه بین دانش‌آموزان و معلم وجود دارد و اما یکی از روش‌های تدریس فعال روش تدریس پروژه محور است که می‌توان گفت روش تدریس پروژه محور، روش آموزش نظام‌مندی که دانش‌آموزان را توسط یک فرایند تحقیقی گسترده، درگیر یادگیری دانش‌ها و مهارت‌ها می‌کند. ساختار این فرایند تحقیقی، پیرامون سؤالات پیچیده و حقیقی و نیز فرآورده‌ها و تکالیف با دقت طراحی شده بناشده است و در این روش حضور فعال دانش‌آموز را در امر یادگیری خواهیم داشت و با تجزیه و تحلیل و همین‌طور اجرای مستقل برخی از فعالیت‌ها و درگیری بیشتر با مباحث ارائه‌شده، عملکرد تحصیلی او و درنهایت پیشرفت تحصیلی خواهد شد برای پیشرفت تحصیلی می‌توان ملاک‌های گوناگون را در نظر گرفت که مشهورترین آن‌ها میانگین نمرات کلاسی می‌باشد و این مهم در مقطع ابتدایی و مخصوصاً مقطع ششم بسیار ضروری و مهم است. این پژوهش باهدف بررسی تأثیر روش تدریس پروژه محور بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پایه ششم شهرستان سقز انجام شده است در این بررسی از روش شبه آزمایشی پس‌آزمون با گروه کنترل استفاده شده است جامعه آماری تحقیق را ۲۰۳ نفر دانش‌آموزان پایه ششم مدرسه شهرستان سقز تشکیل می‌دهند و مدرسه ارشاد ۱ به صورت تصادفی انتخاب شد حجم نمونه ۴۲ نفر، ۲۱ نفر در گروه آزمایش و ۲۱ نفر در گروه کنترل قرار گرفتند و روش نمونه‌گیری تصادفی در انتخاب مدرسه و تعیین کلاس‌ها تحت عنوان گروه کنترل و گروه آزمایش تصادفی صورت گرفت، در گروه آزمایش روش تدریس پروژه محور اجرا شد و در گروه کنترل روش تدریس غیرفعال اجرا شد و این فرایند ۲۱ جلسه انجام شد و پس از اتمام کار آزمون معلم ساخته اجرا شد و تجزیه و تحلیلی نتایج نشان داد پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان گروه آزمایش بیشتر بوده است و همین مسئله کارآمدی و اثرگذاری روش تدریس پروژه محور را نشان می‌دهد.

واژه‌های کلیدی: روش تدریس فعال، روش تدریس پروژه محور، پیشرفت تحصیلی، مقطع ششم ابتدایی.

۱- مقدمه

پیشرفت هر جامعه‌ای توسط شهروندانی توانا و اندیشمند صورت می‌گیرد و طبیعی است که هر پیشرفت و تعالی از جمله فرهنگی و اقتصادی اجتماعی و سیاسی نیازمند داشتن افرادی خلاق، مسئولیت‌پذیر و معتقد است که بتواند تصمیم‌های درست بگیرد و برنامه‌ریزی صحیح داشته باشد و این اتفاق به‌وسیله یک نظام آموزش و پرورش فعال و منعطف امکان‌پذیر است پس می‌توان گفت هر پیشرفتی از یک نظام کارآمد و پویا نشأت می‌گیرد و این مهم به عوامل مختلفی از تغییر الگوهای تدریس و در جهت به‌کارگیری روش‌های نوین و فعال بستگی دارد.

به اعتقاد کارشناسان حوزه تعلیم و تربیت دانش‌آموزان می‌توانند چیزی فراتر از یک شنونده باشند و حتی آموزششان لذت ببرند چیزی که علی‌رغم پیشرفت‌های حاصل‌شده و روش نوین ایجادشده به‌وضوح می‌توان دید دانش‌آموزان هنوز یک شنونده محض هستند اما می‌توان این قضیه را تغییر داد به شکلی که دانش‌آموز از یادگیری لذت ببرد، جستجو کند و در جریان یادگیری حضور فعال داشته باشند و خود را در یادگیری خودش مسئول بدانند (گادنر و جولر ۲۰۰۰).

از جمله روش‌های تدریس فعال روش تدریس مبتنی بر واحد کار پروژه است. ویلیام کیلیپاتریک (۱۸۶۵-۱۹۵۰) روش واحد کار را پایه‌گذاری کرد. به عقیده او روش پروژه باید فعالیت‌های نظیر فعالیت فکری و هنری و حتی عملی را در برگیرد. او چهار نوع واحد کار طراحی کرد که از قضا روش چهارم آن واحد کار را پوشش می‌دهد و ویژه یادگیری است که هدف آن کسب مهارت یا اطلاعات است.

واحد کار عملیاتی است که دانش‌آموزان پس از خاتمه درس کلاسی، در خارج از کلاس با جمع‌آوری اطلاعات، حل مسئله و مطالعه و تحقیق انجام می‌دهند مرضیه کلبی و راضیه توحیدی (۱۳۹۵) دانش‌آموزانی که از طریق یادگیری فعال مانند روش کار (پروژه)، به یادگیری می‌پردازند نه تنها بهتر یاد می‌گیرند بلکه از آن لذت می‌برند و اینکه این روش موجب درک مفهومی مطالب و مخصوصاً باعث افزایش انگیزه می‌شود و انعطاف و پویایی به کلاس تزریق می‌شود اما مدت‌هاست که در نظام آموزشی ایران روش‌هایی مدنظر قرار می‌گیرد که دانش‌آموزان را بی‌انگیزه، شنونده محض به باری می‌آورد با وجود پیشرفت‌های حاصل‌شده و تحقیقات گسترده در این حوزه و حتی اظهارنظر ارکان آموزشی مبنی بر فعال بودن دانش‌آموزان و اظهارنظر و حضور فعال آن‌ها در امر یادگیری اما عملاً این اظهارنظرها شعار است و دانش‌آموزان در حوزه‌های حل مسئله و تجزیه و تحلیل فعالیت مناسبی ندارند (مرضیه زرودی ۱۳۹۶) و این مسئله در کشور ایران وجود دارد و شهرستان سقز از شهرستان‌های استان کردستان با ۲۰۳ مدرسه ابتدایی از این قاعده مستثنا نیست.

در تعریف پیشرفت تحصیلی می‌توان گفت عبارت است از؛ موفقیت دانش‌آموزان در یک یا چند موضوع درسی (مثل درک، فهم خواندن یا محاسبه عددی)، چنین پیشرفت‌هایی توسط آزمون‌های میزان شده تحصیلی اندازه‌گیری می‌شود.

همچنین این اصطلاح بر پیشرفت فرد در کلاس، آن‌طور که در کار مدرسه ارزیابی می‌شود دلالت دارد. پیشرفت تحصیلی به جلوه‌ای (نمایی) از جایگاه تحصیلی دانش‌آموزان اشاره دارد که این جلوه ممکن است بیانگر نمره‌ای برای یک دوره، میانگین نمرات در دوره‌ای مربوط به یک موضوع یا میانگین نمرات دوره‌های مختلف باشد. برای پیشرفت تحصیلی می‌توان ملاک‌های گوناگون را در نظر گرفت که مشهورترین آن‌ها میانگین نمرات کلاسی می‌باشد. از پیشرفت تحصیلی به عنوان یکی از شاخص‌های پیشرفت در نظام آموزش و پرورش مفهوم «انجام تکالیف و موفقیت دانش‌آموزان در گذراندن دروس یک‌پایه تحصیلی مشخص یا «موفقیت دانش‌آموزان در امر یادگیری مطالب درسی» استفاده می‌شود. وجه مخالف آن اُفت تحصیلی است که یکی از معضلات نظام آموزشی می‌باشد که به شیوه‌های گوناگون همچون عدم موفقیت دانش‌آموزان در دستیابی به هدف‌های مقاطع تحصیلی مربوطه، مردودی و تکرار پایه‌های تحصیلی، ترک تحصیل، زودرس، بیکاری و بلاتکلیفی خود را نشان می‌دهد

یکی از مقاطع مهم و کلید و در واقع پل میان مقطع ابتدایی و متوسطه اول پایه ششم است جایی که یکی از نیازمندی‌های اساسی این مقطع داشتن دانش‌آموزانی با توانایی تجزیه و تحلیل، قدرت حل مسئله و با انگیزه است و روش کار (پروژه) یکی از مهم‌ترین راه‌ها جهت حل این نیازمندی است همین مسئله باعث پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان خواهد شد بنابراین هدف از این پژوهش بررسی تأثیر روش تدریس پروژه محور بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پایه ششم شهرستان سقز است.

پیشینه تحقیق

سینا فیضی، حسن عنبری و ابراهیم نظری ۱۳۹۴ به این نتیجه رسیدن که یکی از جریان‌های فکری نوینی که در دو دهه اخیر بر بیشتر رشته‌های علوم، ادبیات و هنر تأثیر گذاشته است پست‌مدرنیسم است. این رویکرد با زیر سؤال بردن مرجعیت عقل و دانش و محوریت انسان و نیز نفی هرگونه اعتقاد به فرا روایت، تحولی در افکار جهانیان ایجاد کرده است. آموزش و پرورش داعیه پرورش انسان را دارد باید با تحولات همسو باشد یادگیری پروژه محور، روش آموزشی سیستماتیک است که در آن، دانش‌آموزان توسط یک فرایند تحقیقی گسترده درگیر یادگیری دانش‌ها و مهارت‌ها می‌شوند. ایجاد روحیه مطالعه و پژوهش، از یک سبب خارج شدن امر یادگیری از حصار محدود مدرسه، کتب درسی می‌شود و از سوی دیگر، حرکتی در جهت رسالت عظیم آموزش و پرورش می‌باشد با نگاهی اجمالی به گام‌های لازم جهت خلق یک پروژه و همین‌طور اهداف تعلیم و تربیت نشان می‌دهد که روش یاددهی و یادگیری مبتنی بر پروژه‌های گروهی به‌عنوان یکی از روش‌های تدریس تعاملی در راستای اهداف تربیتی پست‌مدرن است.

زهره صادقی سرخنی احیا، زهدی چرم خوران و سهیلا کیا دلیری (۱۳۹۷) پژوهشی انجام دادند به این نتیجه رسیدن که روش تدریس پروژه محور یک روش سیستماتیک است که از طریق فرایند گسترده تحقیق دانش‌آموزان را درگیر دانش و مهارت‌های یادگیری می‌کند با توجه به ویژگی‌های شیوه یادگیری پروژه محور یافته‌های این پژوهش نشان داد اکنون زمان به‌کارگیری یادگیری مبتنی بر پروژه فرارسیده است تجربه معلمان مقاطع مختلف به‌خصوص ابتدایی این موضوع را تأیید می‌کند که یادگیری پروژه محور، راهی مؤثر و لذت‌بخش برای یادگیری است در این شیوه یادگیری ساختن دانش‌آموزان با مسائل واقعی باعث می‌شود که بتوانند از دست‌بندی‌های ساختگی علوم فراتر بروند و خود به فرضیه جدید برسند و برای آزمون آن‌ها با روش مهارت‌های فرایندی و تفکر اقدام کنند که باعث ایجاد مهارت‌های تفکر سطح بالا می‌شود. استفاده از روش تدریس پروژه محور، میل به یادگیری در دانش‌آموزان را تقویت می‌کند و موجب پیشرفت تحصیلی آن‌ها می‌شود.

ناصر کریمی، حسین واحدی (۱۳۹۹) پژوهشی در باب تأثیر روش تدریس پروژه محور بر نگرش تحصیلی دانش‌آموزان در درس فیزیک انجام دادند که این پژوهش باهدف بررسی تأثیر یادگیری پروژه محور بر نگرش تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه در درس فیزیک صورت گرفت.

روش تحقیق: روش تحقیق پژوهش از نوع نیمه آزمایشی به‌صورت پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل بود و در آن دو کلاس از دانش‌آموزان رشته ریاضی پایه یازدهم در مدارس آموزش و پرورش ناحیه ۳ تبریز به شکل هدفمند انتخاب شدند و سپس به‌صورت تصادفی در گروه‌های آزمایش و کنترل قرار داده شدند.

دانش‌آموزان در درس فیزیک، در گروه آزمایش به مدت ۱۴ جلسه به روش یادگیری پروژه محور آموزش دیدند و در مقابل دانش‌آموزان گروه کنترل به روش سنتی آموزش دیدند. قبل و بعد از آموزش، آزمون نگرش به درس در هر دو گروه به‌صورت پیش‌آزمون و پس‌آزمون گرفته شد. داده‌های به‌دست‌آمده با استفاده از روش تحلیل کوواریانس یک‌راهه تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج به‌دست‌آمده نشان داد که بین گروه آزمایش و گروه کنترل در نگرش تحصیلی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

نتیجه‌گیری: نتایج این تحقیق اثربخشی روش یادگیری پروژه محور را بر نگرش دانش‌آموزان در درس فیزیک مورد تأیید قرارداد. مریم میرایی محمدی، سید محمد علوی، محمد خطیب (۱۳۹۹) مطالعه‌ای انجام دادند و در این مطالعه باهدف بررسی میزان آشنایی مدرسان مهارت‌گفتاری با مفهوم یادگیری مبتنی بر پروژه و همچنین یافتن تأثیر روش رودرو پروژه محور بر توانایی صحبت کردن دانشجویان زبان انگلیسی در سطوح مختلف مهارت زبان انجام شد. برای رسیدن به این هدف، از چهار مدرس مهارت‌گفتاری در دانشگاه خواسته شد که پس از چند جلسه آموزش، مهارت‌گفتاری زبان‌آموزان را ارزیابی کنند. سپس، برای برگزاری جلسات آموزش معلمان، با آن‌ها مصاحبه و به آن‌ها جزوه آموزشی داده شد. پس از آموزش معلمان، کلاس‌های آن‌ها مشاهده و فیلم‌برداری شد. برای یافتن تأثیر آموزش بر معلمان و دانش‌آموزان، از مربیان خواسته شد تا در پایان دوره‌های آموزش گفتاری، به زبان‌آموزان نمره دهند. برای بررسی تفاوت در نمرات گفتاری زبان‌زوی انجام شد. مقایسه نتایج پیش‌آزمون و پس‌آزمون نشان داد که شرکت‌آموزان قبل و بعد از آموزش معلمان، آزمون‌کنندگان در همه گروه‌ها در مهارت‌گفتاری خود پیشرفت داشتند. نتایج نشان می‌دهد که سیاست‌گذاران باید فرصتی را برای مدرسان دانشگاه فراهم کنند تا اصول یادگیری پروژه-محور را در آموزش زبان به‌کاربرده و آن را جایگزین روش‌های سنتی کنند.

پریسا عرب لو، فاطمه همتی، افسر روحی، فرزانه خداینده (۱۴۰۰) طی این پژوهش به این نتیجه رسیدند که در دنیای رقابتی مبتنی بر فناوری امروز، سیستم‌های آموزشی صرفاً با گنجاندن فعالیت‌هایی در راستای تقویت مهارت‌های قرن ۲۱ قادر خواهند بود شکاف موجود بین دانش هر شاخه‌ای از علم و امکان استفاده از این دانش را پر (learning century) کنند. این مطالعه به بررسی تأثیر به‌کارگیری رویکرد آموزشی پروژه محور مبتنی بر فناوری‌های روز بر مهارت زبان انگلیسی و یادگیری خودتنظیمی پرداخته است. برای این منظور، ۶۸ زبان‌آموز در دسترس با سطح متوسط زبان انگلیسی انتخاب و پس از حصول اطمینان از همگن بودن آن‌ها به لحاظ سطح مهارت زبان انگلیسی، به یک گروه آزمایشی و یک گروه گواه تقسیم شدند. همچنین، پیش از آغاز پژوهش، توان خودتنظیمی آزمودنی‌ها از طریق یک پرسشنامه استاندارد موردسنجش قرار گرفت. در طول اجرای پژوهش، آزمودنی‌های گروه آزمایشی افزون بر برخورداری از آموزش‌های متداول دوره، در ۲۴ پروژه کوتاه‌مدت و ۷ پروژه بلندمدت از فناوری‌های آموزشی متنوع بهره‌مند شدند. آزمودنی‌های گروه گواه تنها از آموزش‌های متداول دوره برخوردار شدند. در پایان دوره پژوهش، میزان یادگیری مهارت‌های زبان انگلیسی آن‌ها با استفاده از یک آزمون محتوا محور و میزان یادگیری خودتنظیمی مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج تحلیل‌های کوواریانس انجام‌شده تأثیر معنی‌دار روش یادگیری پروژه محور مبتنی بر فناوری بر هر دو متغیر تحت بررسی (مهارت‌های زبان انگلیسی و خودتنظیمی) را نشان داد.

اهمیت موضوع:

الیو (۲۰۰۰) براین باور است که اگر نظام آموزش و پرورش جوامع را حذف کنیم، باید شاهد یک جامعه ایستا و خالی از «رشد و بالندگی» بود. به‌طوری‌که با شیوع هرج‌ومرج، همه‌چیز نابود خواهد شد. براین اساس، اهمیت نظام آموزش و پرورش زیربنای توسعه هر کشوری از طریق آموزش و پرورش آن کشور نهاده». برای تمامی اندیشمندان و مردم عادی بدیهی است می‌شود که ستون‌های اصلی آن را باید در آموزش ابتدایی جست‌وجو کرد. این اهمیت به‌اندازه‌ای است که بی‌توجهی به آن، کودکی نخستین و مهم‌ترین. آثار زیانباری را در ابعاد مختلف بر پیکره پیشرفت و تعالی هر سرزمینی بر جای می‌گذارد دوره زندگی آدمی است. از آنجاکه در

این دوره ساختار شخصیتی و رفتاری انسان بنیان گذاشته می‌شود، دوران کودکی را دورانی سرنوشت‌ساز و مثبت دانسته‌اند.» اهمیت این دوران و آموزش ابتدایی در شکل‌گیری شخصیت، تربیت‌پذیری و کسب علم به‌اندازه‌ای است که پیامبر اکرم صلی‌الله علیه و آله در این باره فرموده‌اند: «حکایت کسی که در کودکی می‌آموزد، همانند نقش‌کنند بر سنگ است و حکایت کسی که در بزرگسالی می‌آموزد، همانند کسی است که بر آب تجربه‌های اولیه زندگی در خانواده سپری می‌شود و پس از آن پیش‌دستانی و دبستان به‌عنوان یک فضای «می‌نویسد در بیرونی مؤثر در تربیت کودکان نمود می‌یابد و باید تجارب زندگی در خانواده را یا اصلاح کند یا آنکه تقویت کند هر صورت این تجارب اولیه در مدرسه که تجارب اولیه یادگیری و تربیت شدن نیز خواهند بود، مبنای اساسی تربیت را بنا می‌گذارند و چنانچه درست عمل نشود، بقیه مراحل زندگی نیز به آن سوی جهت می‌یابند و به‌طور کلی آینده هر کشوری را متیولیپمن (۲۰۰۰) در تجربیات آموزشی خود متوجه شد که فراگیران دوره‌های تحصیلی به این صورت رقم خواهد زد بالاتر که فاقد قدرت استدلال، قدرت تمییز و داوری هستند، در دوره ابتدایی این مهارت‌ها را نیاموخته‌اند.» بستر اصلی این تجربه‌های مقدماتی در دوره ابتدایی، توسط معلمان که گاهی جایگزین پدران و مادران در تعلیم و تربیت می‌شوند، نهاده آموزش ابتدایی به سبب زیربنایی و پایه‌ای بودن، نقشی مبنایی می‌شوند و لذا نقش معلمان این دوره بسیار حائز اهمیت است در تعلیم و تربیت و به‌تبع آن در زندگی انسان بر عهده دارد، به‌طوری‌که یک جزو اصلی زندگی در دنیای امروز محسوب می‌شود و در طی قرن‌های گذر عمر آموزش و پرورش، این ضرورت بیشتر شده و بر مبنایی بودن آن تأکید شده کودکان در این سن دارای ویژگی‌هایی هستند که آن‌ها را از دیگر دوره‌ها متمایز می‌سازد و مهم‌ترین آن این است که استاد این دوره به‌عنوان پنجره فرصت در تعلیم و تربیت یاد می‌شود. فرصتی ذی‌قیمت که وقتی از دست برود، دیگر کاری دوره ابتدایی یکی از دوره‌های بااهمیت در نظام‌های آموزش و پرورش است، چراکه زمینه و شرایط نمی‌توان انجام داد شکل‌گیری شخصیت و رشد همه‌جانبه افراد در این دوره فراهم می‌شود. به اعتقاد برخی از صاحب‌نظران، این دوره مناسب‌ترین فرصت برای تحصیل و یادگیری است و سرآغاز رشد استعدادهای کودک است.» «چنانچه کودکان در این سنین مهارت‌های لازم را نیاموزند، فرصت جبران آن در مراحل بعدی رشد وجود نخواهد داشت

و اما عصر کنونی را عصری می‌دانند که هدف از آموزش و پرورش تنها انتقال میراث فرهنگی و تجارب شری به نسل جدید نیست. بلکه رسالت آموزش و پرورش را ایجاد تغییرات مطلوب در نگرش‌ها شناخت‌ها و درنهایت رفتار انسان‌ها می‌داند. در این راستا معلم نقش بسیار مهم و اساسی را بر عهده دارد زیرا علاوه بر نقش هدایتی حمایتی تقویتی سازمان دادن به فعالیت‌های یادگیری دانش‌آموزان و رشد هماهنگ ابعاد وجودی آنان نیز به عهده اوست. معلم برای رسیدن به اهداف تعیین‌شده در فرایند آموزش دو مسیر اصلی را در پیش رو دارد استفاده از روش‌های سنتی و غیرفعال و یا استفاده از روش‌های تدریس فعال و کاربردی.

علمای تعلیم و تربیت پس از سال‌ها تحقیق و تجربه به این نتیجه رسیده‌اند که مؤثرترین روش آموزش فعال کردن خود دانش‌آموز است که از طریق روش علمی بهتر میسر می‌گردد یعنی دانش‌آموز به کمک تفکر و قوای ذهنی خود که در فطرت هر انسانی نهفته است (مانند کنجکاوی حدس مقایسه نتیجه‌گیری تصور تخیل و ...) می‌تواند مشکلی را شناسایی و برای آن راه‌حل را به مرحله اجرا بگذارد و به نتیجه برسد.

روش پروژه‌ای

روش تدریس پروژه‌ای به دانش‌آموزان امکان می‌دهد تا قدرت مدیریت، برنامه‌ریزی و خودکنترلی را در خودشان ارتقاء بخشند. در این روش دانش‌آموزان می‌توانند با توجه به علاقه خود موضوعی انتخاب و به‌طور فعالانه در به نتیجه رساندن آن موضوع شرکت

نمایند. براین اساس در این روش دانش‌آموزان یاد می‌گیرند که چگونه به‌طور منظم و مرحله‌ای کاری را درس انجام دهند و این روش باعث تقویت اعتمادبه‌نفس در دانش‌آموزان می‌شود زیرا بین آن‌ها و معلم رابطه صحیح آموزشی برقرار است و درنهایت این روش باعث تقویت همکاری، احساس مسئولیت، انضباط کاری صبر و تحمل در انجام امور و تحمل عقاید دیگران و مهارت‌های اساسی پژوهش در دانش‌آموزان می‌شود.

* روش تدریس پروژه‌ای یک‌راه مؤثر و لذت‌بخش برای یادگیری است و موجب یادگیری عمیق‌تر موردنیاز برای موفقیت در دانشگاه و توسعه شایستگی حرفه‌ای می‌شود.

* باعث جذاب‌تر شدن مدرسه، برای دانش‌آموزان می‌شود یک پروژه با درگیر قلب و ذهن، ارتباط در دنیای واقعی برای یادگیری فراهم می‌کند.

* یادگیری را بهبود می‌بخشد. پس از اتمام یک پروژه، دانش‌آموزان درک عمیق‌تری از محتوا کسب می‌کنند، بهتر قادر به کارگیری آنچه که می‌دانند هستند و می‌توانند در موقعیت‌های جدید آن را به اعمال کنند.

* در یک پروژه، دانش‌آموزان یاد می‌گیرند که چگونه ابتکار عمل داشته و مسئولیت‌پذیر باشند، اعتمادبه‌نفس خود را تقویت کنند، مشکلاتشان را حل کنند، گروهی کار کنند، با ایده‌های مختلف ارتباط برقرار کنند و خود را به‌طور مؤثر مدیریت کنند.

* فرصت استفاده از تکنولوژی را برای دانش‌آموزان فراهم می‌کند. دانش‌آموزان با آن آشنا هستند. آموزش را لذت‌بخش‌تر و بارزتر می‌کند. پروژه به معلمان اجازه‌ی همکاری نزدیک‌تر و فعال‌تر را می‌دهد کار را معنی‌دار می‌سازد.

* دانش‌آموزان و مدارس را به جوامع و جهان واقعی متصل می‌کند. پروژه فرصت‌هایی را برای ایجاد یک تفاوت، حل مسائل واقعی و پرداختن به مسائل واقعی در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌دهند

آموزش و پرورش به‌عنوان رکن رکین در جامعه ما و نهادی با گستره‌ای نامحدود است. از آنجاکه این نهاد متولی تربیت افراد جامعه برای بر عهده گرفتن نقش‌های اجتماعی است، نمی‌توان نقش آن را در جامعه امروزی انکار کرد. نهادی که این روزها حال خوشی ندارد و به‌واسطه مشکلاتی که دارد هرروز اخبار و حواشی آن تیتراژ اول رسانه‌هاست، از تأثیرپذیری شدید آموزش و پرورش از نظام سیاسی گرفته تا عدم برنامه‌ریزی و آینده‌نگری، از کمبود و فرسوده بودن فضاهای آموزشی تا فوت دانش‌آموزان بر اثر بی‌توجهی به این فضاها، از کمبود نیرو جهت آموزش تا ترک تحصیل و از

تحصیل جا ماندن دانش‌آموزان، همه و همه مشکلاتی است که آموزش و پرورش با آن سروکار دارد، به‌تبع، آموزش و پرورش سقز نیز از این مشکلات مبرا نبوده، کما اینکه بنا به شرایط زمانی و مکانی مشکلات بیشتری نیز دامن‌گیر باشد.

سؤالات و فرضیه‌های پژوهش

۱- روش تدریس پروژه محور چه مقدار بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پایه ششم شهرستان سقز تأثیر می‌گذارد؟

۲- آیا روش تدریس پروژه محور باعث یادگیری فعال می‌شود؟

فرضیه‌ها

۱- روش تدریس پروژه محور به میزان زیادی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد.

۲- روش تدریس پروژه محور باعث یادگیری فعال می‌شود.

انتخاب تصادفی	متغیر مستقل	پس آزمون	
R	X	T2	گروه آزمایش
R		T2	گروه کنترل

جدول شماره ۱: طرح پس آزمون با گروه کنترل

روش پژوهش

نوع تحقیق مطرح شده بر اساس اهداف، از نوع تحقیقات کاربردی است و با توجه مطالب عنوان شده و نمونه تعیین شده می توان گفت این پژوهش، شبه آزمایشی است

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش را تمام دانش آموزان پایه ششم شهرستان سقز با ۲۰۳ مدرسه در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ تشکیل می دهند که یک مدرسه به صورت تصادفی انتخاب شد مدرسه ارشاد به عنوان نمونه انتخاب شد حجم نمونه شامل ۲ کلاس ۲۱ نفره پایه ششم است با توجه به این که قبلاً کلاس ها سازماندهی شده بود و اما تغییر تصادفی کلاس ها در بازه زمانی مدنظر وجود نداشت پس کلاس ها به همان ترتیب در نظر گرفته شد اما بین دو کلاس به صورت کاملاً این صورت کلاس الف گروه کنترل و کلاس ب به عنوان آزمایش تعیین شد گروه های کنترل و آزمایش انتخاب شدند

در کلاس ب روش تدریس پروژه اعمال شد و در کلاس الف روش تدریس های معمولی و بیشتر معلم محور ارائه شد و در پایان بعد از تشکیل ۲۱ جلسه در ۵ هفته ارزشیابی به عمل آمد که شامل سؤالاتی از تمامی مباحث ارائه شده در درس مختلف بود.

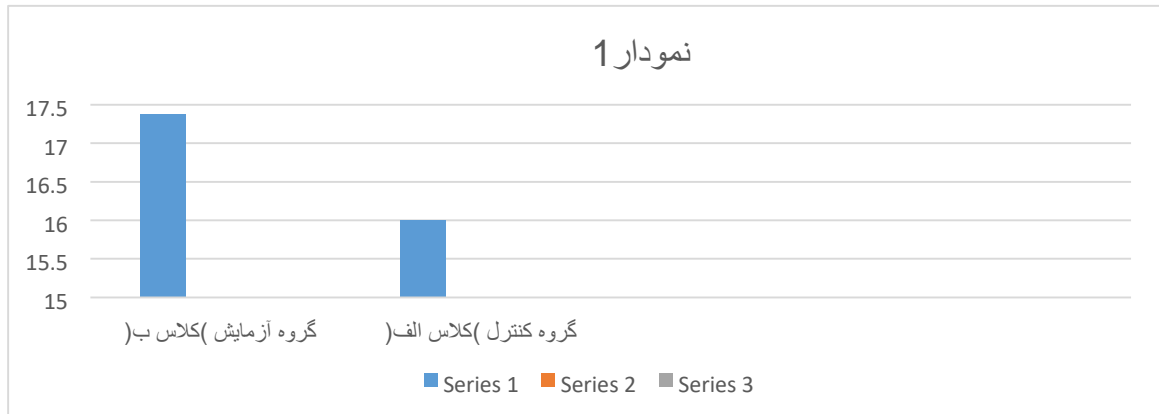
نتایج

با توجه به ابزار اندازه گیری در نظر گرفته شده برای این پژوهش، نتیجه کار فراگیران به صورت کمی و در قالب نمره در نظر گرفته شده است درحالی که ارزشیابی در این منقطع به صورت کیفی و توصیفی است. در جدول شماره ۲ و نمودار ۱ و ۲ می توان عملکرد دانش آموزان کلاس الف و ب را مشاهده کرد و دید که عملکرد کلاس ب یعنی گروه آزمایشی، کلاسی که روش تدریس پروژه محور در آن اجرا شد عملکرد مطلوب تری نسبت به دانش آموزان کلاس الف یا همان گروه کنترل دارد به شکل که میانگین نمرات گروه آزمایش بالاتر از گروه کنترل است و انحراف معیار این دو نشان از عملکرد بهتر کلاس ب دارد.

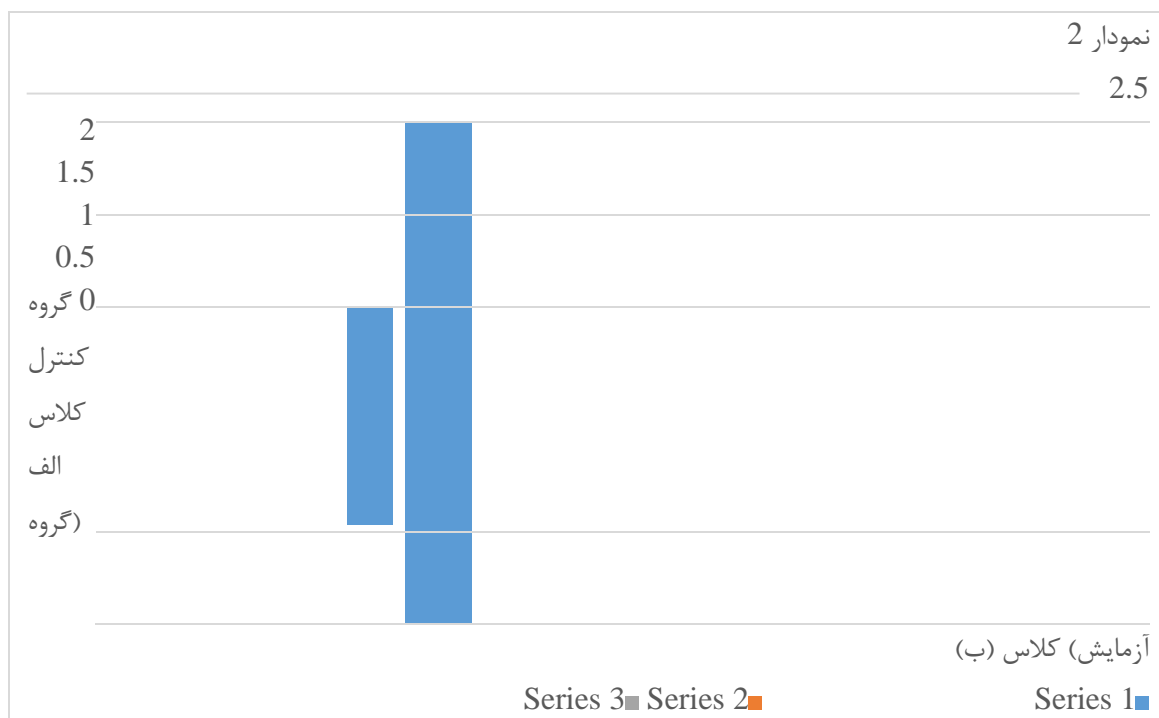
***** میانگین نمرات انحراف معیار

گروه آزمایش (کلاس ب)	۱۷.۳۸	۱.۲
گروه کنترل (کلاس الف)	۱۶	۲

جدول شماره ۲: مقایسه عملکرد گروه آزمایش و کنترل با توجه به میانگین و انحراف معیار

نمودار شماره ۱- مقایسه نمرات گروه آزمایش و گروه کنترل

نمودار شماره ۲- مقایسه انحراف گروه آزمایش و گروه کنترل

بحث و نتیجه‌گیری

آنچه که به‌عنوان یک پژوهشگر در این مطالعه کسب کردم این است که برای رویارویی با انبوه چالش‌هایی که آینده در دل خود پنهان داشته است، جامعه بشری باید در تلاش برای رسیدن به آرمان‌هایی چون صلح، آزادی و عدالت اجتماعی، آموزش و پرورش را سرمایه‌ای اجتناب‌ناپذیر بداند.

با توجه به پیشرفت تکنولوژی و تغییرات مداومی که به وجود می‌آید، باید شرایط تغییر در هر جامعه‌ای ایجاد شود. شرط اولیه هر تغییری شناخت و آگاهی است که به دنبال آن باید کار با برنامه‌ریزی برای دستیابی به اهداف مطلوب صورت بگیرد. اهمیت و ثمربخشی روش‌های تدریس و یادگیری بهتر همواره مورد نظر دانشمندان و محققین علوم تربیتی بوده است از آغاز قرن بیستم توسط مومان و لای و سپس کلاپارد، ماریا منتسوری، جان دیویی، هربارت، ثورندایک و همکارانش و ... در بسیاری از کشورها مطالعات زیادی به مدت چهار سال در مورد ثمربخشی میزان روش‌های آموزش در کلیه دروس انجام گرفت.

امروزه دیدگاه بشر از تدریس صرف در کلاس درس فراتر رفته و رویکردها و گرایش‌های جدید که حاصل یافته‌های علوم تربیتی، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و مدیریت هستند، در عرصه تدریس و معلمی توجه دارد، این رویکردها سبب می‌شوند که معلمین با وسعت نظر بیشتری به تدریس و نقش خود بنگرند و با بکارگیری آن‌ها کیفیت یادگیری و رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان را بهبود بخشند.

و با توجه به تحقیقات انجام‌شده در چند سال گذشته، به این نتیجه می‌رسیم دیگر روش‌های تدریس غیرفعال یا این عقیده که دانش‌آموز محور نباشد کارساز نیست برای مثال تحقیق زهرا صادقی سرخنی، احیا زهدی چرم خوران و سهیلا کیا دلیری ۱۳۹۷، ناصر کریمی، حسین واحدی ۱۳۹۹، پریسا عرب لو، فاطمه همتی، افسر روحی، فرزانه خدابنده (۱۴۰۰) همگی روش تدریس پروژه محور و روش‌های تدریس فعال و دانش‌آموز محور را یک نیاز اساسی و یک‌راه حل مناسب برای وضعیت موجود می‌دانستند به‌طور کلی، استفاده از شیوه‌های تدریس فعال باعث پیشرفت تحصیلی و یادگیری معنی‌دار می‌شود و در نتیجه آن انتقال یادگیری به جهان خارج افزایش می‌یابد

با توجه به اهمیت پایه ششم ابتدایی در نظام تعلیم و تربیت و در واقع حساس بودن این دوره و در واقع رابط بین مقطع ابتدایی و متوسطه اول مسئله تأثیر روش تدریس پروژه محور بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پایه ششم شهرستان سقز بررسی شد پایه ششم ابتدایی آخرین کلاس از دوره دبستان است. می‌توان گفت که در این پایه در اکثر منابع درسی جمع‌بندی تمام مباحثی که دانش‌آموز در پنج سال ابتدایی آموخته است وجود دارد، از طرفی در پایان این سال دانش‌آموزان امتحان نهایی دارند و بسیاری از آنان برای شرکت در مدارس استعدادهای درخشان و تیزهوشان آزمون می‌دهند، بنابراین می‌توان گفت که این سال تحصیلی نقطه عطف گذر از مقطع ابتدایی به مقطع اول متوسطه است. دانش‌آموز در صورتی که دروس این پایه تحصیلی را با موفقیت پشت سر بگذارد از طرفی برای حضور در مقطع اول متوسطه و دروس آن آمادگی لازم را پیدا خواهد کرد و از طرفی در مورد دانش‌آموزانی که قرار است در آزمون‌هایی چون تیزهوشان و استعدادهای درخشان شرکت کنند مهارت‌های خود را در این زمینه بالا می‌برند.

با توجه به روش تحقیق مدنظر یعنی روش پس‌آزمون با گروه کنترل، دو کلاس مدنظر قرار گرفت یک کلاس گروه کنترل و دیگری گروه آزمایش که هرکدام از کلاس‌ها ۲۱ نفر دانش‌آموز داشتند و در یکی از کلاس‌ها (کنترل) روش تدریس غیرفعال و معمولی اجرا شد و در کلاس دیگر (آزمایش) روش تدریس پروژه محور اجرا شد و این کار برای هرکدام از کلاس‌ها ۲۱ جلسه اجرا شد و در نهایت از مطالب بیان‌شده در دروس مختلف مانند ریاضی و مطالعات و... یک آزمون مشترک به عمل آمد و نتایج نشان داد که روش تدریس پروژه محور یک روش کارآمد جهت ارتقای دانش‌آموزان است و دانش‌آموزان درگیر مطالب می‌شوند و سهم بیشتری از کلاس از پیشرفت را حس می‌کنند و در نهایت می‌توان گفت که با توجه به یافته‌های پژوهش و اطلاعات به‌دست‌آمده، فرضیه‌های عنوان‌شده تحقیق تأیید می‌شود یعنی:

۱- روش تدریس پروژه محور به میزان زیادی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد.

۲- روش تدریس پروژه محور باعث یادگیری فعال می‌شود.

فهرست منابع

۱. فاطمه زارعی نژاد، رضا توده زعیم (۱۳۹۸)، کتاب تدریس و یادگیری بر اساس رویکرد پژوه محور-انتشارات آذر فر
۲. محبوبه فهندژ (۱۳۹۰)-کتاب یادگیری پژوهش محور-نوبت چاپ ۵-انتشارات سروش هدایت
۳. مرضیه کلعبی، راضیه توحیدی-(۱۳۹۵)-تهران-دومین کنفرانس بین المللی رویکرد های نوین در علوم انسانی
۴. مرتضی رستمی، رضا مظفری، محمد حسین ابراهیمی (۱۳۹۸)-کتاب روش های مؤثر در تدریس کتاب های دوره ابتدایی-انتشارات جالیز
۵. علی دلاور-روش های تحقیق در روان شناسی و علوم تربیتی-دانشگاه پیام نور

Investigating the effect of the project-based teaching method on the academic progress of sixth grade students in Saqez city

Omid Abdi Khushinan

Bachelor of Educational Sciences student of Farhangian Shahid Modares University of Kurdistan, Iran

Abstract

Active learning is an important issue in the education system, where students who receive learning using active methods have better academic performance and their own learning has an active role. In fact, active teaching method refers to a method of active teaching. in which the students play an active role in the course of education and the teacher plays the role of a guide and guide, there is a two-way interaction between the students and the teacher, but one of the best teaching methods is the project-based teaching method, which can be He said that the project-based teaching method is a systematic teaching method that engages students in learning knowledge and skills through an extensive research process. The structure of this research process is built around complex and real questions as well as carefully designed products and assignments, and in this method we will have the active presence of the student in the learning process and by analyzing and also independently performing some activities. and more engagement with the topics presented, his academic performance and finally academic progress will be different criteria for academic progress, the most famous of which is the average class scores and this is very important in elementary school and especially in the sixth grade It is necessary and important. This research has been conducted with the aim of investigating the effect of project-based teaching method on the academic achievement of the sixth grade students in Saqez city. In this research, a quasi-experimental method with a control group has been used. The statistical population of the research is 203 students. They form the sixth grade of Saqez city school and Arshar 1 school was randomly selected, the sample size was 42 people, 21 people were in the experimental group and 21 people were in the control group, and the random sampling method in choosing the school and determining the classes was called the control group. And the experimental group was randomized, in the experimental group The project-oriented teaching method was implemented and the passive teaching method was implemented in the control group, and this process was carried out for 21 sessions, and after the completion of the teacher-made test, the analysis of the results showed that the academic progress of the students in the experimental group was higher. And this issue shows the efficiency and effectiveness of the project-based teaching method.

Keywords: Active Teaching Method, Project-Based Teaching Method, Academic Progress, Sixth Grade.
